

قزاق

عصر رضا شاه پهلوی

بر اساس اسناد وزارت خارجه فرانسه

نویسنده و مترجم:

محمود پورشالچی

اسناد وزارت خارجه فرانسه

فهرست

۱۳	زندگی نامه
۱۵	با خواننده
۱۹	از کودتا تا ریاست دولت ۱۹۲۱ - ۱۹۲۳	
۲۳	سال های آشوب
۳۳	رضاخان کیست؟
۷۰	دولت های ایران (۱۸۹۶ - ۱۹۲۶)
۷۰	الف) دوران استبداد
۷۰	ب) دوران مشروطیت
۷۱	پ) دوران کودتا
۷۲	پرس و پرشیا (۱۹۲۱ - ۱۹۳۵)
۷۹	رویدادهای سال ۱۹۲۳ ۱۳۰۱ - ۱۳۰۲	
۹۳	یادداشت درباره شاه ایران
۹۷	رویدادهای سال ۱۹۲۴ ۱۳۰۲ - ۱۳۰۳	
۹۹	جمهوری در ایران
۱۱۳	شاه ایران با محبوبه اش در انویل
۱۱۳	ملت: شاه بتو می خندد
۱۳۴	دیدار با سردار سپه

۱۳۹	آرم جمهوری
۱۴۵	پاسخ سردار سپه رئیس‌الوزرا
۱۵۰	کنسولگری فرانسه در افغانستان
۱۶۳	گزارشی از چگونگی قتل کنسول امریکا
۱۶۵	ماجرای شیخ محمّره
۱۷۲	شناسنامه رضاخان پهلوی (۱۹۲۵ - ۱۸۷۸)
رویدادهای سال ۱۹۲۵	
۱۳۰۳ - ۱۳۰۴	
۱۷۶	پیروزی سردار سپه بر شیخ محمّره
۱۷۹	یادداشت در مورد احضار صمدخان
۱۸۱	اوضاع سیاسی ایران
۱۸۹	نوروز و سالگشت تاجگذاری
۲۰۴	بازتاب خبر بازگشت احمدشاه
۲۱۸	امریکا ایران را نمی‌شناسد!
۲۲۱	پیش‌درآمد خلع احمدشاه
۲۲۶	خلع سلسله قاجار
۲۳۱	تقدیم ماده واحده مصوبه به رئیس حکومت موقتی ایران
۲۳۲	اعلامیه رئیس حکومت موقت
۲۳۳	ابلاغیه رئیس حکومت موقتی ایران
۲۳۵	حکومت موقت و شناسائی دولت‌ها
۲۳۸	فرانسه و شناسائی حکومت موقت
۲۳۹	ابلاغیه وزارت امور خارجه ایران
۲۴۳	اعلامیه رئیس حکومت موقتی مملکت
۲۵۰	چگونگی تشکیل مجلس مؤسسان
۲۶۳	تاجگذاری رضاشاه پهلوی
رویدادهای سال ۱۹۲۶	
۱۳۰۴ - ۱۳۰۵	
۲۶۹	خرچنگ در سبید
۲۷۷	دگرگونی طرز تفکر ایرانی

۲۷۷	توازن انگلیس و روس برهم خورده
۲۸۰	نتیجه
۲۸۶	یادداشت برای اداره کل امور آسیائی
۲۸۶	یادداشت درباره اعلیحضرت همایونی احمدشاه قاجار
۲۸۷	تاج خالی از افتخار
۲۹۷	تاجگذاری رضاشاه پهلوی
۳۰۰	یادداشت درباره کابینه جدید ایران
۳۰۲	گشایش مجلس شورایملی دوره ششم
۳۰۳	عزیمت سرپرستی لورن
۳۰۵	رقابت‌های انگلیس و روس ایران را باغتشاش کشاند
۳۰۸	آشوبهای ایران
۳۱۱	روابط ایران و شوروی
۳۱۲	شورش کردها قیام ارتشی‌ها
۳۱۵	اتحاد کشورهای مسلمان
۳۱۷	سوء قصد بجان شاه
۳۲۰	سوء قصد بجان مدرّس
۳۲۱	قرآن جان مدرس را نجات داد
۳۲۳	گزارش دیدار و گفت و شنود
۳۲۴	سفارت ژاپن در تهران
رویدادهای سال ۱۹۲۷	
۱۳۰۵ - ۱۳۰۶	
۳۳۰	درگذشت ناصرالملک
۳۳۶	حبیب‌الله هویدا مقبول نیست
۳۳۹	یادداشت درباره آقای حسین علا
۳۴۴	یادداشت برای مخبر کمیسیون بودجه مجلس ملی
۳۵۰	چگونگی تأسیس دبیرستان البرز
رویدادهای سال ۱۹۲۸	
۱۳۰۶ - ۱۳۰۷	
۳۵۷	شیخ محمّره کیست؟
۳۶۳	

۳۶۴ رفتار رضا شاه غیرعادیست

۳۶۷ ایران در خارج و در داخل

۳۷۱ ماجرای حرم حضرت معصومه

۳۸۰ تیمورتاش در اروپا

۳۸۲ یادداشت برای آقای رئیس جمهور

۳۸۳ یک وزیر ایرانی در پاریس

۳۸۷ بانک و بانکداری در ایران

۳۹۱ تاریخچه اعزام محصل ایرانی به اروپا

۳۹۲ اولین محصلینی که از ایران بخارجه رفتند

۴۰۴ اقدامات بلشویکی در ایران

رویدادهای سال ۱۹۲۹

۱۳۰۸ - ۱۳۰۷

۴۰۹

۴۱۹ خبرهای رسمی

۴۲۱ بودجه عمومی ایران

۴۲۲ سازمان جدید وزارت امور خارجه

۴۳۶ طغیان قشقایی ها

۴۴۳ مقدمات سقوط تیمورتاش

رویدادهای سال ۱۹۳۰

۱۳۰۹ - ۱۳۰۸

۴۵۱ یادداشت برای آقای برته لو

۴۵۹ محمد حسن ادعای پادشاهی دارد

۴۶۱ یادداشت: دیدار با وزیر مختار ایران

۴۶۴ گزارش ملاقات با محمدحسن میرزا به تاریخ ۱۴ مرداد ماه ۱۳۰۹

۴۶۵ گزارش ملاقات با آقای محمدحسن میرزا

۴۷۲ حمل و نقل و مسافرت در ایران

۴۷۳ جاده‌هایی که انگلیس و روس ساخته است

۴۷۳ عبور و مرور با موتور

۴۷۴ راه‌سازی‌های مهم اخیر

رویدادهای سال ۱۹۳۱

۱۳۱۰ - ۱۳۰۹

۴۸۱

۴۸۶ یادداشت درباره روزنامه فارسی زبان پیکار

۴۹۰ دستورالعمل جهت کمیته‌های فرقه اشتراکیون ایران «عدالت»

۴۹۴ قانون ازدواج

۴۹۶ ولیعهد در اروپا

رویدادهای سال ۱۹۳۲

۱۳۱۱ - ۱۳۱۰

۵۰۹

۵۱۱ تیمورتاش در مسکو

۵۱۲ قرارداد میان ایران و ترکیه

۵۲۲ سفر پادشاه عراق به تهران

۵۲۴ نشریه علیه رضاشاه

۵۲۶ کشف شبکه جاسوسی

۵۲۷ یادداشت برای اداره کل سیاسی

۵۳۲ یادداشت در مورد سهام‌الدین خان غفاری

۵۳۳ سفارش کشتی برای ایران

۵۳۴ چگونگی لغو امتیاز داری

۵۳۷ لغو قرارداد داری

۵۳۹ نقش تیمورتاش، روح خبیث روسیه

رویدادهای سال ۱۹۳۳

۱۳۱۲ - ۱۳۱۱

۵۴۶

۵۴۸ ابهام عجیبی که بر آسیا حکمفرما است!

۵۴۹ یادداشت برای آقای وزیر

۵۶۷ سرود ملی ایران

۵۶۸ کاراخان در تهران

۵۷۱ مرگ تیمورتاش

۵۷۳ اظهارات خانم ایران تیمورتاش درباره چگونگی قتل پدرش

۵۷۵ قتل پادشاه افغانستان

۵۷۶ بازداشت وزیر جنگ

رویدادهای سال ۱۹۳۴
۱۳۱۲-۱۳۱۳

۵۷۹
۵۸۹ سفر شاه به ترکیه
۵۹۲ افزایش بودجه نظامی
۶۰۳ تاریخچه اقتصادی و مالی ایران
۶۰۵ تاریخ ایران چگونه می چرخد
۶۰۷ یادداشت در مورد مقاله روزنامه‌های فرانسوی علیه ایران
۶۱۶ یادداشت برای اداره تشریفات

رویدادهای سال ۱۹۳۵
۱۳۱۳-۱۳۱۴

۶۲۰
۶۲۴
۶۲۹ توطئه برای قتل شاه
۶۳۰ انتشار ژورنال دو تهران
۶۴۱ «زندگی نامه رضاشاه»
۶۴۶ شیعه و سنی در عراق
۶۴۷ بی‌حجابی زنان
۶۴۹ بلوای شهر مشهد
۶۵۸ ترجمه اعلامیه وزارت داخله
..... یادداشت برای دبیر کل

رویدادهای سال ۱۹۳۶
۱۳۱۴-۱۳۱۵

۶۲۲
۶۷۳
۶۹۴ رشوه‌گیری در وزارت راه
..... یادداشت برای دفتر وزیر

رویدادهای سال ۱۹۳۷
۱۳۱۵-۱۳۱۶

۶۷۹
۷۰۷ یادداشت برای وزیر
۷۱۰ یادداشت برای اداره قراردادهای بین‌المللی
۷۱۳ یادداشت برای وزیر
۷۱۵ سرویس ظرف طلا و کریستال برای شاه

۷۱۵ گریه‌ای که مازندران را بلعید!
۷۳۵ یادداشت برای دبیر کل
۷۳۶ یادداشت بررسی اداره تشریفات
۷۳۷ یادداشت برای اداره تشریفات
۷۴۳ شخصیت‌های عمده ایران
۷۴۸ مأموریت آقای هونورا در تهران
۷۵۴ گشایش کارخانه دخانیات
۷۵۶ جواهر سلطنتی!
۷۶۰ مطبوعات فرانسه علیه شاه
۷۶۴ مداخلات آلمان

رویدادهای سال ۱۹۳۸
۱۳۱۶-۱۳۱۷

۷۶۸
۷۷۴ چگونگی مرگ شاهزاده فیروز
۷۸۹ ایران عصر پهلوی
۷۹۰ ازدواج ولیعهد با فوزیه
۸۰۲ سوءاستفاده‌های منصور
۸۰۳ گشایش راه آهن سراسری
۸۰۷ خطر جنگ و اشغال نظامی ایران
۸۱۴ محاکمه ۵۳ تن
۸۱۸ شیوه تبلیغات
۸۱۸ مرکز تبلیغات

رویدادهای سال ۱۹۳۹
۱۳۱۷-۱۳۱۸

۸۲۴
۸۲۹ یادداشت: عزیمت وزیر مختار ایران
۸۴۳ ازدواج نامیمون!
۸۵۰ دربار ایران و گریه!
۸۵۳ جنگ جهانی دوم

زندگی نامه ۱۸۷۸-۱۹۴۴

نام	رضا
نام پدر	عباسعلی سوادکوهی
نام مادر	نوش آفرین
نام پدر بزرگ	مراد علیخان الشتی
شهرت	پهلوی
زاد روز	۱۶ مارس ۱۸۷۸ در الشت
ورود به قشون	۱۸۹۲ بریگاد قزاق تهران
ازدواج	چهار بار: ۱۹۰۳ - ۱۹۱۶ - ۱۹۲۲ - ۱۹۲۳
همسران	صفیه (مریم) - نیم تاج آیرملو (ملکه پهلوی) - قمرالملوک امیر سلیمانی (ملکه توران) - عصمت الملوک دولتشاهی (ملکه عصمت)
فرزندان	۱۱ نفر
چهار دختر	همدم - شمس - اشرف - فاطمه
هفت پسر	محمدرضا - علیرضا - غلامرضا - عبدالرضا - احمدرضا - محمودرضا - حمیدرضا
کودتا	با درجه سرتیپی در ۱۹۲۱ (۲۱ فوریه)
وزیر جنگ	با لقب سردار سپه ۱۹۲۱ (۲۴ آوریل)
رئیس دولت	با مقام فرماندهی کل قوا ۱۹۲۳ (۲۵ اکتبر)
رئیس حکومت موقت	با عنوان والا حضرت ۱۹۲۵ (۳۱ اکتبر)
شاه	در مجلس مؤسسان ۱۹۲۵ (۱۲ دسامبر)
تاجگذاری	در کاخ گلستان ۱۹۲۶ (۲۵ آوریل)
استعفا	در کاخ مرمر ۱۹۴۱ (۱۶ سپتامبر)
ترک ایران	از بندر عباس ۱۹۴۱ (۲۷ سپتامبر)
مرگ	در ژوهانسبورگ ۱۹۴۴ (۲۶ ژوئن)
خاکسپاری	در شهر ری ۱۹۵۰ (۷ مه)
طول زندگی	۶۶ سال و ۴ ماه و ۱۰ روز
طول پادشاهی	۱۶ سال

رویدادهای سال ۱۹۴۰

۱۳۱۸ - ۱۳۱۹

۸۶۱	رضاشاه چه مذهبی دارد؟
۸۶۶	گشایش فرستنده رادیو
۸۶۷	سازمان‌های آموزشی فرانسه در ایران
۸۷۳	

رویدادهای سال ۱۹۴۱

۱۳۲۰ - ۱۳۱۹

۸۷۷	
۸۹۳	دولتمردان عصر رضاشاه که همسران خارجی داشتند
۸۹۴	بورسیه‌های ایرانی در فرانسه
۸۹۷	روزنامه‌هایی که از رضاشاه انتقاد کرده‌اند

با خواننده

• عمر مشروطیت ایران طولانی نبود، چون یک انسان معمولی بدنیا آمد و پس از طی دورانهای بحرانی و سخت، بر اثر یک تب سوزان ناشی از بیماری انقلاب، جان سپرد. در مجموع زندگانش سالهای کوتاهی توانست آنطور که باید زندگی کند. اگر خوب دقت کنیم در محیطی چون ایران، می‌بایست خیلی پیش از اینها به کام مرگ رفته باشد. این گلی که در جهنم روئید سخت جان بود که بر اثر ضربه‌های کشنده و ریشه‌کن و خطرانی که دائماً زندگانش را تهدید می‌کرد توانست همین قدر هم بماند...

• مظفرالدین شاه قاجار، در محیط پر آشوب و جنجال وقت، در زیر فشار آزادیخواهان که از استبداد و خودکامگی حکام به امان آمده بودند، دیگر فضای موجود را کافی برای تنفس نمی‌یافتند، غرب توانسته بود نفوذ آزادمندی خویشتن را به شکل دانشجویان بازگشته از اروپا، جهانگردان، خبرنگاران، رایزنان، به ایران محبوس و در بسته ارمغان بفرستد، در سالهای آخر زندگی خویش شمع آزادی را بر افروخت و در تاریخ پنجم ماه اوت ۱۹۰۶ پس از تردیها و ترس‌ها سرانجام فرمان مشروطیت را امضاء کرد و بر اثر آن اجازه داد ملت برای خود نمایندگانی برگزیند و مسائل مملکتی را در آن مورد بحث و فحص قرار دهد و دیگر اراده یک تن حاکم نباشد...

• در سی‌ام دسامبر سال ۱۹۰۶ نظام‌نامه اساسی که ساخته و پرداخته مجلس ناشی از این فرمان بود، بامضاء رسید و قوت قانونی یافت و در هشتم اکتبر سال بعد «قانون اساسی ایران» که طی آن تکالیف و وظایفی برای ملت و دولت و سلطنت روشن شده بود و حکم به جدائی قوای سه‌گانه از یکدیگر می‌کرد به موقع اجرا در آمد. از نخستین روزی که پایه مشروطیت ایران توسط یک پادشاه در حال مرگ گذاشته شد و پس از امضای فرمان نظام‌نامه اساسی هفته‌ای بعد چشم از دنیا فروبست، تقدیر چنین خواسته بود هرگز این قانون چنانکه باید و شاید به موقع اجرا در نیاید و با آنکه برای کسب آن خونها ریخته شد، مبارزاتی صورت گرفت، سرها به باد

زندگی‌نامه رضاشاه

(۱۸۷۸ - ۱۹۴۴)

بیسواد اهل سوادکوه، پله‌های ترقی را سریع پیمود! رضا ماکسیم، رضاخان میرپنج، سردار سپه، فرمانده کل قوا، وزیر جنگ، رئیس‌الوزراء، حضرت اشرف و سرانجام شاه شد اما تا آخر عمر قزاق باقی ماند. ترجیح می‌داد از او بترسند تا اینکه دوستش داشته باشند. هیبت رضاشاه حتی در خانواده‌اش وحشت ایجاد می‌کرد.
سراسر عمر او نیفورم نظامی پوشید، شنل بر دوش کشید تا از دیگران شاخص باشد. میخواست او را با ناپلئون امپراطور فرانسه قیاس کنند اما فقط انجمنی مثل او داشت و در آرامگاهی شبیه آن بخاک رفت...